

I N F O R M A C I J A

o osnivanju Grada Muzeja - Senjski Rudnik u Resavsko-moravskom ugljenom basenu "Rembas" - Resavica.

Rudarstvo kao privredna grana Srbije pored poljoprivrede je najstarije i vodi poreklo još iz srednjeg veka i feudalnog društvenog uređenja kada je na teritoriji Srbije počelo veoma uspešno da se razvija. Dolaskom Turaka nastaje vekovna stagnacija a u XVII veku potpuno izumire. Oslobođenjem i prvim prodorom kapitalizma u XIX veku ponovo oživljuje i postaje najvažnija privredna grana u Srbiji. Prvo rudarenje u oslobođenoj Srbiji u XIX veku obavljeno je robovskim radom - zatvorenika - kažnjenika. Dolaskom siromašnog seljaka iz brdskih krajeva u okolini rudnika formira se sloj stalnih radnika, rudara.

Prirodno rudno bogatstvo ugalj, srebro, bakar, olovo, zlato itd. kao i jevtina radna snaga, bili su podsticaj naraslom evropskom kapitalu za brži prodor na Balkan i Srbiju kao sirovinsku bazu koja je bila primamljiva za kapital.

Najstariji otvoreni i sada živi rudnik uglja u Srbiji je Senjski Rudnik. Naredbom Srbskog Praviteljstva otpočeo je rad na eksploataciji uglja 1853. godine. Rudnik je dobio ime "Majdan Aleksandrovac" sa promenom dinastije menjalo se i ime ovog rudnika: "Majdan kod Šenja", "Majdan Senjski", a tek kasnije nazvan je Senjski Rudnik. To je bilo prvo oformljeno rudarsko naselje u Srbiji. Periodično se ka njemu kreću veće ili manje etničke migracije. Dolazili su ljudi da se uče rudarskom zanatu, dolazili su rudari iz drugih rudnika i krajeva naše zemlje: Bosne, Slovenije, Zagorja, Dalmacije itd. Živeo je rudnik zajedno sa njima, a oni su u njemu ostavljali svoje tragove prema svojim mogućnostima. Stvori se čudna urbana celina. Na obroncima zemunice i pleteri oblepljeni blatom, na terasama zgrade obrenovičke Srbije, a kod okna uz probijenu putnu trasu gradska arhitektura nastala između dva rata.

Senjski Rudnik je svojim životom bio bilo htenja i razvoja radničke klase u Srbiji.

Opšte karakteristike razvoja radničke klase i raslojavanja sela i strahovito teški uslovi rada posebno su izraženi kod rudara. Zaoštreni klasni odnosi, eksploatacija, najteži uslovi rada i bedni životni uslovi bili su uzroci javljanja prvih oblika organizovane borbe, sindikalnog organizovanja i razvijanja političke svesti. Poznat je štrajk Senjskih rudara 1903. godine, koji je s obzirom na političke uslove i dostignuti stepen organizovanosti radničkog pokreta uzburkao javnost tadašnje Srbije. Taj štrajk kao i drugi bili su više puta predmet debate u Parlamentu predratne Srbije. Po štrajku je i proglašen Dan rudara Srbije 6. avgust. Ako je u predratnoj Srbiji radnički pokret izborio izvesne slobode sindikalnog organizovanja, sindikalne štampe, pa i političkog organizovanja, rudari su morali uvek ponovnom borbom da ostvaruju svoja prava u svakom rudniku pojedinačno. Svedoci smo niza štrajkova krajem treće decenije ovoga veka. Borbenost rudara Srbije, njihova ljubav prema slobodi i patriotizam, došli su do izražaja u toku NOB-e.

Nezaboravni su primeri borbenosti rudarske čete kao i rudara boraca širom naše zemlje. Odlučeno je da se Senjski Rudnik pretvori u Grad Muzej. Geografski, Senjski Rudnik pripada Resavskom kraju. Smešten je u jednoj od mnogobrojnih živopisnih udolina, nad kojom se šumeći nadvijaju bukove šume i stara crnogorica. Životno i teritorijalno pripada porodici Resavsko-moravskih rudnika, najvećem proizvođaču mrkog uglja u Srbiji. Posle 120 godina života rudnik i dalje aktivno radi. Dao je mnogo on i staroj Topolovnici u Kragujevcu i Srbiji i Jugoslaviji. Nemci ga ostaviše zapaljenog i skoro uništenog. A sada će njemu da se vrati sve!

Predviđeno je da se radovi izvode u dve faze:

U prvoj fazi - radi se na adaptaciji najstarijeg okna zvanog "Aleksandrov Potkop", koje će služiti budućim rudarskim stručnjacima kao sredstvo za očiglednu nastavu, a drugim posetiocima pružaće uzbudljiv trenutak i šetnju podzemnom galerijom. Oko jame bi se uredile postojeće kovačke i stolarske radionice nastale 30-ih godina. Zatim veliki plato, kao izložbeni otvoreni prostor za velike trodimenzionalne predmete - eksponate koji su tehničkim razvojem izgubili svoje mesto u proizvodnji. Sadašnjim radovima na zgradi Muzeja i izvesnim adaptacijama u izložbenom prostoru stvaraju se uslovi za prikaz tehničkog razvoja ugljarstva od dleta i čekića pa do najmodernijih mašina koje se danas nalaze u rudnicima. Za smeštaj gostiju i stručnih ekskurzija uređiće se hotelski smeštaj B i C kategorije.

Izvođački projekti za prvu fazu izrađeni su i pristupilo se realizaciji postupno po navedenim objektima. Ovaj program će finansirati radna organizacija "Rembas".

Druga faza - bi zahvatila adaptaciju ostalih objekata u naselju: škole, Dom kulture, sportskih terena, kao i izvesnih zgrada meštana. Obzirom na izvanredne klimatske i prirodne uslove kao i odlične saobraćajnice, koje će svojom izgradnjom činiti jedan poluprsten putne mreže i otvor ka magistralnom putu, došlo bi do razvoja turizma u ovom kraju. Očekuje se pomoć i drugih organizacija, kao i Republike, za uspešno dovršenje započetog projekta.

Milošević Milosav

Vučković Predrag

GRADSKI MUZEJ SOMBOR

Muzej u Somboru ubraja se među najstarije institucije ove vrste u Vojvodini. Osnovalo ga je Istorijsko društvo Beč-Bodroš Županije još 1883. godine.

Na osnovu jedne skupštinske odluke godine 1884. sekretar Istorijskog društva dr. Margalić putem oglasa u listovima traži poklone za Muzej, koji ima sledeća planirana odeljenja: numizmatičku i arheološku zbirku, zbirku dokumenata, pečata i grbova, knjige stampane ili u rukopisu, monografije, rasprave i geografske karte koje se odnose na prošlost Bačke, zbirku savremenih